

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Druga ukrajinska žrtev.

V torek je v Kijevu ruski socialni revolucionar z bombo usmrtil nemškega generalnega inl. Eichhorna in njegovega adjutanta. To je drugi atentat, ki so ga izvršili ruski socialni revolucionarji proti oficelnemu zastopniku Nemčije. Prva smrtna žrtev je bil — kakor znano — nemški poslanik Myrbach v Moskvi. Myrbach so socialni revolucionarji umorili s pretvezo, da je imel neznanško veliki vpliv na vlado sovjetov. Bil je gospodar v Rusiji. Rado so večinoma pozaprli in na njeno mesto je prišel kazanski poglavar Koropacky s svojim dozdevnim ministrom. Najpoglavitejši vzrok upora Rade je bilo povelje Eichhornovo, ki prepoveduje razdelitev zemlje veleposestnikov na kmete. V resnici upravljajo Ukrajino nemška vojaška oblastva. Moč in vpliv ukrajinske vlade ne sega dalje, kolikor si jo more izsiliti preko bajonetov vojakov.

Zmešnjave v Ukrajini so se začele z mirovnim sklepom v Brest-Litovsku. Osrednje države, na čelu njih Nemčija, so sklenile mir z ukrajinsko vlado, ki v deželi ni imela skoro nikakršnega vpliva in nikakršne moči. Gospodarji v deželi so bili boljševiki. Vlada, s katero se je sklenil mir, se je mogla držati le nekaj časa z vikorakanjem nemške armade, dokler je ni odstavil komandant nemške armade, in ta je bil ravno general Eichhorn, ker se mu je zdela pre-socialistična. Po vikorakanju nemških čet v Ukrajino je bilo več kakor čudno, da so se iz te dežele, s katero se je sklenil mir, objavljala vsak dan vojna poročila; tedaj že smo utegnili slutiti, da poveljnik nemških čet odloča o tem, kakšen socialni red naj se uvede. Vsekakor se je reklo, da gre za to, da nihče ne dobi več zemlje, kolikor jo more obdelovati. Avstrija in Nemčija sta posebej zainteresirani, da je svet obdelan, ker sta si v mirovni pogodbi izgovorili del žetve. Ta stran krušnega miru z Ukrajino, katerega sedaj bolj poznamo, je moral čudno prizadeti ta mir, kakor vemo iz poročil vojnega stana. Silovito ravnanje z ukrajinskimi revolucionarji so opravičevali s tem, češ, da so proti samostojnosti Ukrajine, za zvezo z Rusijo in za nadaljevanje vojne proti osrednjim državam. Po večini pa so bili pristaši tistih boljševikov, o katerih so trdili ob umoru poslanika Myrbacha, da so pod vplivom Nemčije.

Kar se nam tu razodeva vsled dejanj ruskih socialnih revolucionarjev, ni vprašanje vojne ali miru, temveč so zlasti socialni momenti tisti, ki so dovedli k umoru. Napadalec na generala Eichhorna je pravtako, kakor oni na Myrbacha, socialni revolucionar. Ruski socialni revolucionarji se ne razločujejo od boljševikov le programatično, temveč deloma tudi razredno. Dočim so boljševiki socialni demokratje, so socialni revolucionarji pristaši kapitalističnega družabnega reda. Dočim boljševiki odklanjajo nasilstvo, je bojni sistem socialnih revolucionarjev terorističen. Z vojno in v njej nastalo revolucijo so naravno nastopile zmešnjave med predrevolucionarnimi strankami v Rusiji, ki o njih še nimamo prave slike. Dočim so boljševiki, katerim pripadajo zlasti delavci in kmetje brez zemlje, hoteli izvesti zmagovito revolucijo z vzdramljenjem in organizacijo mas, so propagirali socialni revolucionarji nasilje, naj bi se podžgali v izvršitev strašnih dejanj, da se prestraši vladajoča in ljudska masa ter tako pade absolutizem. Večji del pristašev socialnih revolucionarjev se rekrutira iz inteligence in liberalnega meščanstva. Njih cilj ni bil socializem, temveč predvsem demokracija. Toda tudi ti so nastopili za delitev zemlje med kmete. V zadnjem času se deli ta stranka v levo in desno krilo. Levi se nagibljejo k boljševikom, desni morda h Kerjenskemu.

Desnostoječi socialni revolucionarji uporabljajo sedaj v boju proti mogotcem prav tisto bojno metodo, ki so jo porabljali za carstva. Vidni žrtvi teh sta Myrbach in Eichhorn. Ironija zgodovine je, da sta bili žrtvi reprezentanta države, ki hoče vsekakor preprečiti razširjenje socializiranja, žrtvi pristašev meščanskega reda v Rusiji. Nemška vlada ni sklenila z boljševiki mir zato, ker odobrava njih cilje, temveč iz zgolj vojaških vzrokov. Pristaši meščanskega reda so za stik z entento. Ne ker neobhodno hočejo vojno, temveč ker smatrajo to v interesu meščansko-demokratične Rusije. Vrgli so carizem, ker so se bali, da bi car utegnil skleniti z Nemčijo mir, in bi tako še nadalje ostal močan. Sedaj se bojujejo z zastopniki Nemčije, ker izrablja vladarstvo boljševikov za svoje cilje. Za dejanje v Kijevu moremo navajati dvojni vzrok: Eichhorn ni bil samo zastopnik nemške sile, marveč je bil tudi tisti, ki je zatrl agrarno revolucijo. Dozdeva se, da morejo biti osrednje dr-

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst., Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50 za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46.—, za ostalo tujino in Ameriko K 54.—.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru prirojeni po post.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

žave vedno manj vesele miru v Brestu-Litovskem. Krušni mir se je izkazal kot prevara in sedaj se množe znamenja, da ta mir tudi sicer pogreša vedno bolj ugodnosti, ki so jih pričakovale.

Sedanje in bodoče naloge delavskih organizacij.

Na vseslovenskem delavskem shodu smo se natančno razgovarjali o današnjem delavskem položaju in o perspektivi za bodočnost, kakor tudi o pomočkih, ki naj jih delavstvo rabi pri svojem delu sedaj in v bodoče. Iz vseh razporov smo spoznali, da je položaj slovenskega delavstva danes neznošen in obupen. Izkoriščanje je povsod naravnost srednjeveško. Delavstvo ne najde milosti ne spodaj ne zgoraj — trpi telesno in duševno. Delati mora kot nema žival od jutra do večera in ne zasluži toliko, da bi za silo preživel sebe in svojo družino. Cene živil so neverjetno visoke in še za te se ne dobi potrebščin, ker se večina blaga proda v tihotapstvu. Bliža se zima, delavske družine so brez obleke, brez obutve in kuriva, brez vsake živežne zaloge. To še ni vse, kar delavstvo muči. Delavstvo je danes sužno, vsi obrati vojne industrije so militarizirani, in vsled tega je delavec vedno v nevarnosti, da ga za vsako malenkost kaznujejo in preganjajo. Vsi tozadevni zakoni se uporabljajo navadno v korist podjetnika in škodo delavstva.

Kaj naj delavstvo napravi v tako obupnem položaju? Posameznik kot tak je ničla, le masa ima moč, s katero si kolikor toliko pomaga. Ta masa pa pride do veljave le, če je organizirana in solidarna. Ako hoče delavstvo uveljaviti svojo moč, mu je potrebna dobra razredna organizacija.

Res je, da se danes tudi potom organizacije ne da delati čudeže. Aprovizacijo se ne da veliko zboljšati, če živeža ni. Obleči se ne da, če ni obleke, obuti se ne da, če čevljev ni. Potom organizacije se danes pa lahko doseže, da se od časa do časa delavstvu plače zvišajo, s katerimi si lahko vsaj nekaj hrane in drugega kupi. Naj pomislijo industrijski delavci, kakšne so bile plačevalne razmere pred enim letom in kakšne so danes! Povišek je zelo lep, dasi ne tak, kakor bi si ga želeli in kakršen bi bil potreben. Povdariti je treba, da je ves ta povejšek uspeh delavske razredne organizacije. Tam, kjer ni organizacije, tam so razmere veliko slabše.

Tudi na aprovizacijo je naša organizacija nekaj vplivala tam, kjer je sodelovala, če ne drugega, vsaj to, da se je to, kar se je dobilo, pošteno razdelilo. Pomisliti je treba, koliko več bi se lahko doseglo v vsakem oziru, ako bi naše organizacije bile po številu močnejše pov-

LISTEK.

Rozika.

Rozika je bila dobro dekle pri Dolinarjevih. Dolinarjevi sami tega niso vedeli. Kaj takega gospodar takega dobrega dekleta spozna šele tedaj, ko ga zapusti.

Rozika je bila več kot dobro dekle. Tako dobro dekle je nekaj in ni nič. Preveč boječe, pa premalo uporabljivo. Uporabljiva pa je bila Rozika. Kdo in kaj vse ni prijalo za njeno delavno roko! Ta roka je bila vedno tu. Ako je gospod Dolinar vstal ob polosmih, tedaj so bile že tri sobe pospravljene, kruh prinešen, časopisi pri rokah, hodnik pobrisan, včerajšnji izdatki v knjigi seštet, kava zmlata, mleko v hiši, kava kuhana, kruh namazan s sirovim maslom za otroke in tri pare raztrganih nogavic zakrpanih. V celoti so imeli pri Dolinarjevih sedemintrideset parov otroških nogavic. Od teh so bili zvečer vedno trije pari raztrgani, manj redkokedaj ali pa nikoli.

Ko je gospa Dolinarica vstala ob polsedmih je bilo že skoro vse tudi gotovo. Če je vstal kateri otrok ob šestih, tedaj ni bilo nič manj opravljenega. Ako je vstal kateri otrok ob petih, ker radi majnikovega izleta že od štirih ni mogel spati, je imela Rozika del svojega jutranjega opravila že za seboj. O neki Dolinarjevi hčerki vem, da je nekoč obolela. Po polnoči jo je mrzlica premetavala po zglavniki semintja, tako da je Rozika prišla iz sosednje sobice in sedla ob posteljo bolnice. In ko je

okrog polpetih prestala že tretji mrzlični napad, je bil že tretji nogavičin par v Rozikinih rokah »ozdravljen«. Nikoli še ni naletel ta ali oni član Dolinarjeve družine, da bi mogel nastopati proti Roziki, češ, da kaj še ni opravila. In ako je bila zmlata le kava.

Seštejmo tedaj! Prvič je bila Rozika dobro dekle, drugič je bila vzor uporabljivega, dobrega dekleta, namreč imela je vedno vse v redu, tretjič — pravilna, to sem skoro pozabil, ker se da težko povedati, ne da bi bilo videti ganljivo. Z eno besedo: Rozika je bila vse Dolinarjeve rodline. V vsaki družini najdeš razpoke in razpokice v hišnem redu. Rozika ni mogla videti teh razpok. Vse je lepo zamazala, skrivno, hitro in lično.

Da, predvsem lično, kajti na to se mnogo gleda. Razpoka, kateri se pozna, da je zamazana, je in ostane razpoka, kolikokrat uide tja oko. Roziko je težko kdo prekašal v ličnosti izvršenega dela. Njena kuhinja je bila še ličnejša. In to nekaj velja. Kdor je prišel k Dolinarjevim na poset, temu so hitro pokazali Rozikino kuhinjo še pri odhodu med vrati. V kuhinji se je bleščalo, da je bilo veselje.

Vendar ob vsej tej čednosti, vnani in notranji, bi skoro pozabili, da je bila Rozika sama enkrat tudi čedno dekle. Ko je stopila k Dolinarjevim v službo, je bila Rozika mlada, gibčna služkinja in čedna, kakor bi jo vzel iz škatljice. Čednost je ohranila še kljub njenim letom, gibčnost pa je izgubljala s časom. Tako je prišlo, da se Rozika ni omožila, ko je bil čas za to. Kajti v dober zakon treba hiteti bliskovito. Za grom poskrbi že pozneje sama.

Ne da bi jo bili Dolinarjevi zadržavali s silo. Več kot enkrat je rekla gospa Dolinarica:

»Rozika, meni se zdi, ta tukaj, ki hodi vedno zvečer pod kuhinjskim oknom gorindol, tega bi že utegnila neka Rozika rada dobiti za moža, ko bi le enkrat napol odprla kuhinjsko okno in se hotela le prav malo ozreti dol na cesto«.

Toda Rozika se ni ozrla in ni odprla okna. Ni imela časa. Vedno je bilo še treba poprej pri Dolinarjevih kaj snažiti in zamašiti. In preden je bilo po vrsti vse v najlepšem redu, potem je postalo na cesti dol pod kuhinjskim oknom že tako temno, da se že ni videlo nikogar več, ki bi tam hodil gorindol.

Rozika je potemtakem ostala, kar je bila: v čednosti dobro dekle, vedno zanesljiva pomoč Dolinarjevih. Dokler jim je namreč bila ta potrebna.

Toda naenkrat je bil tu čas, ko ni bilo več potrebe; ko se je omožila hčerka, ko se je oženil prvi, drugi, tretji in četrti sin, ko sta peti in šesti sin pomrli, ko se je gospod Dolinar preselil na »jug« in ondi umrl in mu je kmalu nato sledila gospa Dolinarica. Ko je naenkrat Rozika stala sama tu, legala zvečer, se zbudila zjutraj ob določeni uri, pa ni imela pod milim nebom skrbiti za nikogar, za nikogar mleti kave, iskati mleka, brisati hodnika itd. — ostala prav sama, delala sama zase — Rozika.

Tega ni prenašala. In tako se je zgodilo, da je stara Rozika čez noč dobila vendarle še moža. Ne, mož je dobil Roziko, z njeno hranilnično knjižico, v kateri se je tekom trideset let pri Dolinarjevih nabralo precej svet-

sod tam, kjer je delavstvo! Koliko blaga se je delavstvu na nepošten način odvzelo, tam, kjer ni zavesti in koliko več bi se ga dobilo, ako bi bilo bolj organizirano tudi delavstvo. Koliko višje bi lahko bile delavske plače, ako bi organizacija bila povsod močna? Kolikokrat je moralo delavstvo v boju enega obrata se zadovoljiti z manjšimi dovolitvami zaraditega, ker je bilo delavstvo premalo organizirano?

Iz tega sledi, da je mogoče si izboljšati svoj položaj edino potom močne in razredne organizacije. Delavstvo si mora biti svesto še nekaj drugega, in sicer: Organizacija nima pomena za delavstvo samo za časa vojne — da, organizacija bo delavstvu še bolj služila v bodoče. Pomislimo, kakšne bodo delavske razmere po končani vojni. Podjetniške organizacije se že davno pripravljajo, kako bodo naskočile delavstvo in mu hotele odvzeti vse to, kar si je potom organizacije za časa vojne pridobilo, to je takozvane »vojne in draginjske doklade«. Ako bi se podjetnikom poizkus posrečil, bi bilo to za delavstvo naravnost katastrofa. Pozabiti ne smemo, da draginja prve čase po vojni ne bo nič milejša kakor danes. Kako naj bi se delavstvo preživljalo z mizerno predvojno plačo v tej neznosni draginji? Pa tudi to še ni vse, kar nas čaka po vojni. Pomislimo samo na gospodarsko krizo, ki bo nastala za časa prehoda iz vojne industrije v normalno. Prve čase bo brezposelnost velika, vojne podpore se bodo ustavile, pričela bo konkurenca za obstanek itd. Da v takih razmerah ni boj delavstva lahek, bo vsakdo razumel, in jasno je tudi, da bodo kapitalisti to situacijo v svoj prid izrabili, ker kapitalist brez razlike narodnosti in vere, brez razlike ali je državno ali privatno podjetje, nima duše, nima srca za delavstvo. Kapitalist nima zmisla za splošni interes, ima pa pred očmi samo svoj lastni interes. Kapitalist, ki razredni boj najodločnejše vodi, hoče zmagati in v svetu sam odločevati. Vsled tega je smešno pripovedovanje meščanskih strank, da se bo razredni boj po vojni oblažil.

Dokler je v veljavi današnji kapitalistični sistem, je razredni boj neizogiben. Ni delavstvo, ki ga hoče, je kapitalizem, ki ga vsiljuje. Iz tega je razvidno, kakšne boje bo delavstvo imelo tudi v novem svetu po vojni in v teh bojih bo zmagal tisti, ki bo imel močnejšo organizacijo. Dolžnost zavednega delavstva pa je, da si to organizacijo pravočasno pripravi, ker gorje bo delavstvu, ki ne bo imelo močne razredne organizacije; to bo izročeno na milost in nemilost kapitalistom. Naša dolžnost je, da delavstvo na to pravočasno opozorimo in mu povemo, da njegova rešitev je le v lastni organizaciji in to za časa vojne, kakor tudi po vojni. Danes je glavna naloga delavskih organizacij, da se neprenehoma bore za izboljšanje svojih plač, kar je najbolj revolucionarno sredstvo proti draginji. Po vojni bo naloga teh organizacij, da te plače obdrže in da se bore tudi na drugih poljih, ki se tičejo naših vitalnih interesov in o katerih bomo govorili prihodnjič.

Boj proti internacionalni revoluciji in anarhiji.

Prejšnji zunanji minister grof Černin je slovel skoro do svojega odhoda kot državnik modernega naziranja, t. j. demokrat. Resnica je, da se je vedno prizadeval, pokazati svojo naklonjenost celo revolucionarnim naporom. Zlasti v besedah je skoro prekašal svojega konkurenta Kühlmanna. Odgovori, ki jih je dajal na raznovrstna izvajanja nasprotnih državnikov o demokratskem miru, način, kako je občeval z

vlado boljševikov pred pravimi mirovnimi pogajanjmi, ga označujejo nekako kot avstrijskega Trockega. Toda kar je ta naprednjak učinil v Brestu Litovskem, nas je seveda nekoliko potrl. Iz napovedanega sporazumnega miru je nastal nestvor, ki nam je na vzhodu prinesel sicer mir, toda pridobil vse drugo, le nikakih prijateljev, na zahodu pa možnost sprave šele prav zavlekel.

Vzemimo, da je Černin ravnal tako pod pritiskom nasilnih razmer. Pri obravnavah z Rusijo je moral dati prednost Nemčiji, ki se je pokazala kot naša najboljša zaveznica. Šele razprave z Rumunijo so razkrinkale grofa Černina, da je aneksionist, ki si ga ne morejo želeli boljšega naši nemški in ogrski imperialisti. Ako primerjamo njegove besede z dejanji, tedaj se prepričamo, da je ta poštenjak ravnal baš tako, kakor so se učili v Kalksburski jezuitski šoli.

Korespondenčni biro je dne 23. julija naznanjal, da je cesar Karel baje pisal rumunskemu kralju pismo, v katerem ga opozarja na velike nevarnosti, ki prete vsem monarhističnim državam po pretečih socialističnih valovih iz vzhoda. Cesar je v njem opisoval nevarnosti, ki nastajajo ob razširjenju boljševizma čez rusko mejo za Avstro-Ogrsko in ki na isti način ogrožajo tudi rumunsko kraljevo hišo. Cesar Karel je poudarjal v pismu, naj bi se rumunski kralj z njim in drugimi vladarji Evrope združil v boju zoper anarhijo. Tudi mu je cesar obljubil, da bi ga, če kralj Ferdinand zapusti alijarce, Avstrija in Nemčija podpirali v obrambi svojega prestola. Iz pisma je zvenel glas: Sedaj je prišel čas, v katerem se morajo združiti kralji. Seveda se je temu poročilu uradno oporekalo, češ, da ni šlo za pismo, temveč le za »ustna sporočila«, katera je cesar sporočil po nekem posredovalcu rumunskemu kralju. Ondi se je reklo med drugim, da naj se rumunski kralj v svrhu dosega kakkega miru obrne na osrednje sile, se nima ničesar bati, ker bi za njegove dežele zahtevami mirovni pogoji bili častni. Rumunija naj bi se združila s štirizvezo, da bi se skupno bojevali proti nevarnosti internacionalne revolucije in anarhije.

Ženska pisma.

(Ta članek Maksima Gorkega je izšel pred nekaj tedni v »Novoji Žiznji«.)

Najbolj interesantna pisma, ki sem jih dobival, so mi pisale žene. Ta pisma, posvečena vtiskom burne sedanosti, so prepojena s tesnobo, grožnjo in zgražanjem, toda niso tako apatična (neprikupna) kakor pisma mož — vsako žensko pismo je krik živeče duše, mučene po neštevilnih mukah grozovitega časa.

Zbujajo občutek, kakor bi jih bila pisala ena sama žena, mati življenja, kakor bi jih bila pisala ona, ki je dala svetu vsa plemena in narode, ona, ki je rodila bo rodila vse ženiye, ona, ki je pomagala možu, da je spremenil sirovi živalski instinkt v nežno ekstazo ljubezni.

Ta pisma so krik bitja, ki je zbudilo poezijo v življenje, inspiriralo umetnost, ki ga vedno muči neutешljiva žeja po lepoti, življenju in veselju...

Pisma, na katera se oziram, so polna materinih tožba o pokvarjenosti ljudi, o tem, da so grozoviti, divji, prostaški, nepošteni, ter da morala posurovlja. Ta pisma so polna kletev proti boljševikom, kmetom, delavcem, žele jim vse kazni, vse grozote, vse muke.

»Vse pobesiti, vse postreliti, vse uničiti!«, to zahtevajo žene, matere in oskornice vseh junakov in vseh svetnikov, vseh ženijev, vseh zločincev, vseh lopovov in vseh pošteni ljudi, mati kristijana kakor žida, Ivana Groznega, kakor nesramnega Macchiavellija, nežnega in ljubeznjivega prijatelja, čemernega sovražnika vsakega veselja, Savonarola, mati Filipa II., ki se je vse svoje življenje samo enkrat smejal, ko je dobil obvestilo o Jernejevi noči, o največjem zločinu Katarine Medičejske, ki je bila tudi žena in mati in je na svoj način odkritosrčno skrbela za blagor nekaj ljudi.

Smrt, uničenje, grozovitost sovražec, kriči mati, ki jo mož občuduje, vodeča njega k velikemu in lepemu, studenec življenja in poezije: »Pobiti, pobesiti, postreliti!«

Tu gre za grozovito in temno nasprotstvo, ki je v stanu razrušiti videz svetosti, s katero je zgodovina obdala ženo. Ali je ta morda vzrok, da žena ne ve računati s svojo veliko kulturno vlogo, ne občuti svoje vstvarjajoče moči in se preveč vdaja obupu, ki ga zbujajo v njeni materini duši kaos revolucionarnih dni?

O tem vprašanju ne bom podrobneje razpravljal, pripomniti hočem le naslednje.

Vi žene prav dobro veste, da spremljajo porod vedno bolečine, da se novi človek rodi v krvi — tako hoče hudobna ironija slepe narave. V trenutku poroda kričite kakor živali in se smehljate z blaženim nasmeškom madone, ko pritiskate novorojenega otroka k svojim prsom.

Ne maram vam očitati vašega živalskega tuljenja, razumem neznosne muke, ki povzročajo ta krik, saj se sam skoro zadušim, če gledam take muke, čeprav nisem žena. In iz vsega srca želim, iz vse duše, da bi se kmalu smehljale z nasmehom madone, ko pritiskate na svoja srca novorojene ljudi Rusije....

Zavedati se moramo, da revolucija ne obsega le vrsto grozovitosti in zločinov, marveč tudi vrsto jumaštev hrabrosti, častnosti, požrtvovalnosti, nesebičnosti. Ali ne vidite tega? Ali

lih kronic. Nikdar ni dvignila nobenega noviča. Razumljivo je potem pač, kako se je smejal prebrisani zakonski mož v pest, ko je nekega lepega dne pobasal hranilnično knjižico s težkimi denarji in jo odkuril v Ameriko, odkoder se ni nikdar več vrnil.

Ob istem času je bilo, ko je eden izmed Dolinarjevih sinov izpil svojo kavo. Na dnu skodelice je našel običajno kavino goščo, katero je pozabila njegova žena oditi. Pri tem se je spomnil, da mu Rozika nekoč nikdar ni napravila kaj takega. Oh, Rozika! je vzkliknil in dostavil:

»Veš kaj, žena, enkrat bi morali vendarle obiskati staro Roziko.«

Stopala sta po strmih stopnicah v podstrešje. Trkala sta. Nihče ni prišel. Slednjič se odpro nasproti vrata.

»Aha, Vi hočete k stari Roziki?« se je zadiral ženskin glas. »Pa ste prišli prepozno... Predpredvčerajšnjem je umrla in včeraj so jo pokopali... Toda stanovanje še ni izpraznjeno... Lahko ga še vidite, ako hočete... Jaz imam ključce... Le pojdite noter!«

Dolinarjev sin in njegova žena sta stala v spoldrugi sobi, v kateri je še predpredvčerajšnjem stanovala Rozika. Ozirala sta se okoli. Le malo. Prijetno njima ni bilo. Zahvalila sta se sosedu in ji dala napitnico, pa sta šla domov. Dolgo časa nista izpregovorila besedice. Slednjič pravi žena:

»Veš, kaj ne morem razumeti, mož?«

Dolinarjev sin je zamišljen zmajeval z glavo.

»Da ste o čednosti Rozike vedno toliko govorili,« je nadaljevala.

Dolinarjev sin ni odgovoril ničesar. In žena je pričela znova:

»Ali nisi opazil, da sobi najmanj štirinaest dni nista bili pospravljeni?«

»Morda je bila bolna in se ni mogla več prav gibati,« je zatrjeval sin.

»Ne, bila je do zadnjega zdrava, nama je pravila sosedu... in brisalke so bile šele nesnažne... in za prst na debelo je ležal prah na loncih... v enem je bila še celo kavina gošča... tako gosta!«

»To je nemogoče!«

»Dovoli... pa sem sama videla... Reči moram, kar se tiče mnogo hvalisane čednosti vaše družinske Rozike...«

Dolinarjevemu sinu je silil trd odgovor na ustnici. Pa bilo mu je, kakor da je Rozika zadnjikrat tiho in pazljivo se kretala v Dolinarjevi hiši, da hitro zamaže ravno načeti nedostatek s pridnostjo še preden gredo k počitku.

»Čednosti Rozike pogrešaš?« je rekel mirno, »mislim, da ti morem to razložiti.«

»Sem zelo radovedna.«

»Porabiti jo je morala vso v službi drugih, do zadnjega, tako, da zanjo ni od tega nič več preostalo, par dni, preden je umrla.«

Po »Arb. Z.«

morda prihaja to od tod, da ste preslepljene s sovražstvom in sovražnostjo?

Štiridesetletna meščanska vojna v osemnajstem stoletju je povzročila v Franciji gnusno posurovelost; če pomislimo na to, kako blagodejen vpliv je imela neka Julija Recamierova! Takih zgledov vpliva žene na razvoj človeških čutov in idej je v zgodovini več. Vam materam še spodobi, da ste neizmerne v ljubezni do človeka, v sovražstvu do njega se pa omejujete.

Boljševiki? Da, le pomislite — ti so tudi ljudje kakor mi vsi, rodile so jih matere in živalskih svojstev pri njih ni več kakor pri nas. Najboljši med njimi so najizvrstnejši ljudje, na katere bo zgodovina Rusije s časoma pomosna, do čim bodo naši otroci in vnuki občudovali njih energijo. Na njih dejanjih se najhujše kritizira, celo hudoben zasmeh — to se dogaja boljševikom morda bolj kakor so zaslužili. Obdaja jih dušljiva atmosfera sovražstva njihovim sovražnikom in, kar je morda še nevarnejše zanje, hinavsko, prostaško prijateljstvo tistih, ki si skušajo pridobiti oblast po lisičje, da bi jih izrabili kot volkove, da potem utegnejo poginiti kot psi.

Zagovarjam boljševike? Ne, borim se proti njim, — toda branim ljudi, katerih odkritosrčno prepričanje poznam, katerih osebna poštenost mi je znana, kakor mi je znana poštenost njih vdanosti za blagor ljudstva. Vem, da izvršujejo najgrozovitejši znanstveni eksperiment na živem telesu Rusije, znam sovražiti, toda rajši hočem biti pravičen. O, da, napravili so mnogo velikih, osornih napak. — Bog je tudi napravil eno napako, ko nas je vstvaril neumnejše, kakor bi morali biti — narava se je v marsičem zmotila — ali naj jo presojava s stališča naših želja, ki nje namenom ali tudi namenom nasprotujejo? Če hočemo, moremo tudi o boljševikih povedati kaj dobrega. Ne da bi mogel vedeti, do kakšnih političnih uspehov dovede njih delovanje, trdim, da so s psihološkega stališča boljševiki napravili ruskemu ljudstvu prav veliko uslugo, s tem, da so zbudili v množici ruskega ljudstva udeleževanje na sedanjih dogodkih, brez katerega bi bila naša dežela propadla.

Sedaj ne bo propadla, ker se je ljudstvo zbudilo iz spanja k novemu življenju, in v njem dozorevajo nove sile, ki se ne bodo bale ne neumnosti političnih novotarjev, ne pohlepnosti tujzemskih roparjev, ker so si svesti svoje nepremagljivosti. — — — Rusija se bojuje krčevito ob grozovitih porodnih bolečinah — ali hočete, da se čimprej porodi nova, lepa, človeška Rusija?

Dajte si dopovedati, o matere, da sta groznja in sovražstvo slaba porodna pomočnika.

Krušna racija in dražji kruh.

Vlada nam obljublja, da bomo dobivali od 12. avgusta dalje zopet polno krušno racijo, a obenem poskočijo cene za kruh in moko za celih 80 odstotkov. Ljudje so že veseli, ako zvedo, da bodo dobivali večji kos kruha in že ne gledajo zbog svojega pomanjkanja vseh živil tako zelo na cene. Vendar svarimo vlado pred zvišanjem krušnih cen, kajti prebivalstvo vendar ne bo tako hladno in mirno sprejelo dejstvo, da se zviša cena kruha od 72 vinarjev kar na 123 vinarjev, to je za 80 odstotkov dosežanje cene. Socialno demokratični poslanci in delegati načelniške konference strokovnih organizacij so vladi neprikrito izjavili, da bo primorano delavstvo povsod vsled novega zvišanja krušnih cen zahtevati tudi zvišanje svojih plač. Ako bi vlada hotela delavsko gibanje, nima primernejšega sredstva zato, kakor da zviša krušno ceno za 80 odstotkov.

Priznamo, da je primerno zvišanje cen za kruh in moko upravičeno. Potrebno bi bilo to, da se pokrije deficit vojnega žitnoprometnega zavoda, ki je znašal lansko leto 200 milijonov kron in da bodo mogli mlini malo bolje plačevati svoje delavske uslužbenice. Toda cene, ki jih namerava uvesti vlada, prekašajo daleko omenjeno potrebo. Vlada računa seve drugače. Najprej je na pritisk agrarcev zvišala žitne cene mnogo bolj, kakor je bilo to potrebno. Drugič hoče kriti visoke stroške, ki jih ima pri uvozu ukrajinske in rumunske moke, z zvišanjem krušnih cen, mesto da bi jih naložila na račun državne blagajne. Kajti, ako bi nosila te stroške državna blagajna, z drugimi besedami davkoplačevalci, tedaj bi bili prizadeti tudi agrarci; če pa bodo križle te stroške le zvišane krušne cene, potem nosijo te stroške le oni, ki jih preskrbuje država, ki so torej navezani na aprovizacijo. Vsa ta politika s cenami je torej v korist edinole agrarcem. Njim na ljubo je zvišala vlada krušne cene za 80 odstotkov! In če bodo potem delavci izjavili, da pod takimi okoliščinami in razmerami ne morejo več izhajati s svojimi plačami, tedaj bo seve kričal ves meščanski svet o »visokih plačah«, govoričil o »poželjivosti« delavskega razreda in kazal na grozno višino bankovcev. To je seveda smešno. Ampak ta gospoda ne razume in ne spo-

zna tega, da bo zvišanje krušnih cen ravno tako pripomoglo do večjega števila bankovcev, kakor pa zvišanje delavskih plač.

Troelstra o mednarodni konferenci.

Neumorni bojevnik za mednarodno sporazumljenje, sodrug Troelstra, kateremu je zabranila angleška vlada udeležitev na londonski konferenci delavske stranke, je pisal iz Amsterdama voditelju delavske stranke, Hendersonu, pismo naslednje vsebine:

Vse nade in upi narodov, da bi dosegli vedno bolj zaželjeni mir z orožjem, so se dosedaj izjalovili. Celo vlade, gospodujoči razredi in vojaški voditelji obeh vojnih strank bodo morali priznati, da vojna do danes ni privedla do ciljev, da je njen uspeh — fiasko.

Opustošenja, gospodarsko in finančno izčrpanje prebivalstva je privedlo Evropo do propada. Nizozemski finančnik je dejal, da tvorijo celokupni vojni stroški, ki se nanašajo na vojne izdatke in na škodo, ki jo je povzročila vojna, vsoto, ki je enaka vsoti narodnega premoženja Anglije in Nemčije. Čim dalje traja ta človeštvo izčrpajoči položaj, tem bolj se je bati, da bosta končno primorani diktirati mir stiska in beda. Brest-litovski mir nam priča, kam pride stranka, ki pade v tako stisko.

Posledica temu pa bi bil mir, ki bi bil k večjemu le premirje in splošna izčrpanost in utrujenost, kar bi bržkone tudi ne vedlo do kake revolucionarne akcije. Ta pa bi bila mogoča le, ako bi bila sklenjena in izvedena mednarodnim potom. Pomoč Amerike je gotovo činitelj velikega pomena; toda Amerika ima dolžnost, pomagati v pravem trenutku, da se sklene sporazumni mir, ki naj ustvari podlago za zvezo narodov in za odpravo svetovnega militarizma.

V tem oziru odločuje spoznanje, da zmaga militarizem ene stranke nad drugo nikakor ne more biti podlaga za mednarodno razoroženje in za to, da se nadomesti imperialistična metoda mednarodne organizacije, pravice ter medsebojnega sporazuma. Le prepričanje, da se je vojna kot sredstvo za rešitev diferenc preživela in da je pot mednarodne organizacije in sporazuma nujna politična potreba in življenjski pogoj za nadaljni obstoj civiliziranega človeštva, more roditi dober in trajen mir.

Zato pa se oglašja danes bolj kot kdaj potreba, da pridi med strankama do sporazumnega miru prej, predno nastopi vsepovsod vsled popolne izčrpanosti najhujša stiska; da se doseže mir, dokler se obe stranki svobodno odločata o svoji volji. In ravno v sedanjem času, ko vlada na obeh straneh neodločnost glede na vojne uspehe, ki se je z ameriško intervencijo le še povečala, je pravi trenotek za sporazumni mir, ki bi lahko ustvaril trdno podlago za pogoje trajnega miru.

Vojaški in diplomatični voditelji se ozirajo pri preciziranju mirovnih pogojev vedno le na trenutni vojni položaj; primanjkuje jim zadostnega mednarodnega in zgodovinskega zmisla ter se dajo voditi po egoističnih smotrih vladajočih razredov. Njih vojni cilji so imperialistično pobarvani.

Ne kot diplomatije, ampak kot socialisti bi morali iti zastopniki na konferenco, kajti sicer bi bila prenešana vojna tudi na polje Internacionalne. »Mi pa nočemo iti k pogrebu mednarodnega socializma, temveč k Vstajenju že predolgo zanemarjene proletarske vzajemnosti. Najplemenitejši vojni cilj mora postati ustanovitev zveze narodov in onemogočenje bodoče vojne«.

Na konferenci naj ne skušajo socialisti reševati vprašanja, kakor so na pr. alzaško-lornsko, ampak naj o njih le razpravljajo in si jih razlagajo. Tozadovna razpravljanja, kakor tudi razgovori, ki na se iz praktičnih razlogov umikajo debatam o postanku in cilju te vojne, bi odpravila marsikako nesporezumljenje. Rešila pa se bodo ta vprašanja le na oficialni mirovni konferenci vlad. Naša naloga je, pospešiti mirovno konferenco in zaklicati vsaki stranki Internacionalne, da vpliva na lastno vlado v prid čim pravičnejšega, poštenega in trajnega miru.

»Na koncu hočem govoriti še o vprašanju, kakšna naj bo akcija, ki naj jo sklene konferenca. Namen štokholmske konference je bil, napotiti stranke vojujočih se držav potom mednarodnega dogovora, da vzbude v svoji domovini mirovno gibanje, ne da bi si pri tem nakopali upravičeno očitjanje, da so dogovorjeni s sovražnikom.

Ta akcija bi se morala zlagati s sklepom, ki razglašja vojni cilj proletarcev:

zvezo narodov,

ki naj nadomesti imperialistično metodo nacionalnega militarizma z mednarodno organizacijo za varstvo mirnega gospodarskega razvoja vsakega naroda in uvede mednarodno razoroženje.

Da postane ta veliki cilj duševna last ljudskih množic v vsaki deželi, naj konferenca sklene, da se prirede za ta cilj, če le mogoče isti dan, demonstracije po vseh deželah.«

»Edina sila, ki zamore spraviti v ospredje velike svetovnozgodovinske momente, je

delavski razred,

ki je nastopal do danes politično v socialistični Internacionali. S tega izvira potreba, da udeleži svoj moralni in

politični vpliv, ki ga ima, čim prej v prid sporazumnemu miru.«

V drugem delu pisma razpravlja Troelstra o predpogojih za sestanek. Njegovo odločno mnenje je, da so vsakršni večinski sklepi na konferenci nedopustni. Nato prijazno svari obe strani:

»Po zavzetju Rige je bilo opaziti v osrednjih državah naraščajoče prevladovanje aneksionističnih stremeljenj. Pomen rajstagovega sklepa z dne 19. julija 1917 se je zmanjšal. Gibanje za demokratizacijo in parlamentarizacijo v osrednjih državah je zadelo ob mrtvo točko. Celo časopisje oficialne socialne demokracije je jelo radi odklonjevanja mirovnih poskusov od strani entente graditi svoje upanje na mir na ugodno vojaško odločitev na zapadu.«

Vabljeni so na konferenco vsi, ki se zavzemajo za mir brez aneksij in kontribucij na podlagi samoodločbe narodov. Nobena socialistična stranka torej ni izključena od konference. Ako pa bi zahtevala kaka stranka kot pogoj za razgovor, da morajo druge stranke sprejeti njen program, potem je seveda vsaka razprava nemogoča:

»Avstrijska stranka je želja, naj se izreče glede londonske spomenice, že ugodila. Ne dvomim, da bo storila isto v oficialni obliki in temeljiteje kot se je zgodilo to do sedaj, tudi nemška socialna demokracija.«

»Energični nastop proti lastni vladi«, ki ga želi londonska spomenica, se mora izvesti mednarodnim potom.

Vojna poročila.

Z italijanskega bojišča.

Dunaj, 2. avgusta. Uradno se razglašja: V mnogih odsekih bojne fronte živahno artiljerijsko delovanje. V Judikarijah, jugozapadno Asiaga in južno Guera so se izjalovili sovražni poizvedovalni sunki.

Boji v Albaniji.

Dunaj 2. avgusta. Na obeh reke Semeni prodirajoče čete generalnega polkovnika barona Pflanzler-Baltina so, zasledujoč umikajoče se sovražne oddelke, dospele do črte Fieri Berat. Ob gornjem teku reke Devoli so naši hrabri bataljoni zadeli na ljut odpor sovražnika. Nekoliko opirališč smo vzeli v naskoku. Sovražnik se tudi tukaj umika. V bojih zadnjih dni so se odlikovali lovski bataljon št. 36, bosenski infanterijski polk št. 2, in oddelki polkov št. 7 in št. 32, ogrskega črnovojniškega polka št. 4 in baterije gorskih topniških polkov št. 5. in 12.

Bitka na zapadu traja dalje.

Berlin 2. avgusta. Uradno se poroča: Na flanderski fronti topniški boji in živahno poizvedovalno delovanje. Med Soissonom in Fere en Tardenois je sovražnik včeraj nadaljeval svoje napade. Odbivši sovražne napade smo ob ljutih bojih naših zadnjih čet ponoči po načrtu nadaljevali premikanje naših čet. Silen artiljerijski ogenj je uvedel sovražne napade, ki so bili naperjeni proti naši fronti na obeh straneh Villemontoire in so se popoldne razširili do Hartenesa. Vsi napadi so bili zavrnjeni deloma pred našimi črtami, deloma v bližinskem boju. Z izredno močnimi silami so napadale angleške in francoske divizije zgodaj zjutraj naše črte Grand Rozoy=Fere en Tardenois. Na obeh straneh Beugneuxa so sovražni oklopni vozovi prodrli čez našo sprednjo črto do višim severno tega kraja. Tu jih je prestregla naša artiljerija. Po besnem boju so omagali tudi sovražni infanterijski napadi na severnem pobočju višin. Tudi popoldne ponovljeni sovražni naskoki so bili krvavo odbiti. Med Gramailom in Fere en Tardenois so se zlomili ljuti infanterijski napadi in ponovni sunki oklopnih vozov že pred našimi pozicijami. Močnemu artiljerijskemu ognju med Fere en Tardenois in gojzdom Monniere so sledili infanterijski sunki le severno Ciergesa, a ostali brez uspeha. V Champagni so se vršili uspešni boji pred našimi črtami. Severno-zapadno Perthesa smo v krajevnem napadu pregnali sovražnika iz njegovih sprednjih črt ter smo severno Le Mesnila zavrnili delne sovražne napade. Zapadno Mozele in Seille uspešni infanterijski boji. V zračnem boju smo sestrelili 14 sovražnih letal in 4 privezne balone. Neka naša zračna flotilja je tekom noči z bombami uničila veliko francosko municijsko skladišče severno Chalonsa.

Na zapadu se pripravljajo odločilni boji.

Ženeva, 2. avgusta. Razpravljajoč o vojnem položaju vidijo švicarski vojaški kritiki v raznih znakih, da je nemško armadno vodstvo hitro spoznalo vojaški položaj, izpremenilo svoje načrte ter storilo več uspešnih protikorakov proti ententni ofenzivi. Za ententnega vrhvnega poveljnika je sedaj vse odvisno od tega, je-

li bi mogel spoznati, v čim bodo obstojali ti nemški protikoraki. Neoporečno je videti v ententni armadi neka utrujenost, kar je tem bolj razumljivo, ker Foch ni štedil z materijalom. V ameriških transportih je prišlo do neke zakasnitve. To je za Nemce ugodno. Preludij najstrašnejše bitke na zapadu je končan. Sedaj se prične prvo dejanje, ki bo morda tudi zadnje dejanje. Hindenburg tajinstveno močči, kar pomeni vedno, da se pripravlja nekaj izrednega.

Amerika v vojni.

B a s e l, 2. avgusta. »Bassler Nachrichten« poročajo, da je število ameriških divizij na prvi bojni fronti izredno majhno. Dosedaj se je udeležilo ofenzive Francozov največjemu 150.000 Amerikancev. Tudi v drugih odsekih fronte, zlasti v Vogezih, je le malo ameriških čet.

Nova francoska ofenziva.

L u g a n o, 2. avgusta. Vojni poročevalec »Secola« brzojavlja s francoskega bojišča: Francoska ofenziva se bo nadaljevala šele potem, ko bodo izredno obsežne priprave končane.

Vesti iz Rusije.

Angleška propaganda na Murmanskem.

M o s k v a, 1. avgusta. Kakor poročajo »Izvestija«, je zaradi usmrcenja članov sovjeta v Kijevu odpotovala posebna komisija v Murman, ki je potrdila, da je bil sovjet v ljenu odstavljen in da so bili člani ustreljeni. Komisija je prinesla s seboj mnogo gradiva o vojnih pripravah Angležev na zapadni obali Belega morja. Gradivo se bo v kratkem objavilo.

Ameriški poslanik zapustil Moskvo.

W a s h i n g t o n, 2. avgusta. Iz Moskve javlja poslanik Francois državnemu departementu, da je v spremstvu obojega francoskega, angleškega in italijanskega poslanstva odpoval v Arhangelsk.

Spor v stranki kadetov.

Ž e n e v a, 2. avgusta. Iz Petrograda se francoskim listom poroča, da je Miljukov odstopil kot vodja stranke kadetov. Načelnik stranke je sedaj bivši poslanec dume, Maklakov.

Japonska intervencija v Sibiriji.

S t o c k h o l m, 2. avgusta. Japonski štab je dospel v Omsk, odkoder bo dajal svoja povelja. Tehniški oddelek ureja radiotelegratsko postajo. Razum japonskih oficirjev se nahaja v Omsku tudi več francoskih in angleških častnikov.

Češko-slovaške čete zmagujejo.

M o s k v a, 2. avgusta. »Izvestija« poročajo uradno, da so češko-slovaške divizije osvojile Jekaterinoslav. Čeho-Slovaki prodirajo v zapadnem Uralu. Sovjetske čete se umikajo ter so opustile utrdbo Naras.

Čehi nabirajo vojakov v Rusiji.

M o s k v a, 2. avgusta. Češko-slovaška vlada (?) v Omsku mobilizira letnike 1912-1920. Med kmeti in delavci se organizira odpor.

Boljševiki v Vladivostoku.

V l a d i v o s t o k, 30. julija. Ker so dobili boljševiki pri volitvah v vladivostoški občinski svet večino, je gotovo, da bo izvoljen iz njih srede tudi župan.

Vojaški transporti v Sibirijo.

B a t a v i a, 2. avgusta. Kakor poroča holandska brzojavna agentura, je japonska vlada najela za 70.000 ton transportnih ladij za prevoz japonskih čet v Sibirijo.

Delavsko gibanje.

— **Plačilno vprašanje graških uslužbencev cestne železnice.** Pogajanja zastopnikov uslužbencev graške cestne železnice z namestništvom so imela ta uspeh, da se jim zvišajo plače in draginjske doklade za 50 odstotkov. Skrčenje delovnega časa je za sedaj nedosegljivo; uslužbencem pa so obljubili, da se uvede z novembrom 9½ urni delavni čas.

— **Plačilno gibanje kemičnih industrijskih delavcev na Dunaju in Nižjem Avstrijskem.** Delavce in delavke kemične industrije je vojna prisilila da so našli pot do organizacije. Tako je bilo na pr. na Dunaju in Nižjem Avstrijskem prav malo te vrste delavcev strokovno in politično organiziranih, vojna pa je temeljito preosnovala

razmere in delavstvo je uvidelo, da je moč le v uradni organizaciji. Ta moč organizacije se je pokazala v teh obratih že koj leta 1917. in še bolj leta 1918, ko so dosegli delavci opirajoč se na svojo organizacijo in vzajemnost, marsikako zvišanje plače in živil, pa tudi znižanje delovnega časa. Delo po industrijskih obratih je težko, posebno še danes v vojni dobi, dočim so življenjski in delovni pogoji slabi, včasih naravnost obupni. V takem neprijetnem položaju se nahaja tudi delavstvo kemične industrije na Dunaju in Nižjem Avstrijskem. Zato so naročili delavci svojim zastopnikom, da izročijo podjetnikom zahteve delavstva omenjenih obratov. Zahteve se tičejo znižanja delovne dobe, ureditev prekomernega dela, nedeljskega dela, plačilnega vprašanja, družinskih doklad, dopusta itd. Kako se bodo končala pogajanja še ni gotovo. O uspehih pa ob priliki poročamo.

Dopisi.

— **Prodaja čevljev.** Znano je, kako se gotovo časopisje in gotovi ljudje trudijo, ljubljanskega »fabrikanta« in graščaka Polaka povzdigniti v nebesa, češ, da je veliki dobrotnik revežev. Kakšne so tiste njegove dobrote, naj pokažejo naslednje vrstice: Vsak petek prodaja gospod Polak na Dunajski cesti čevlje, tako je bilo tudi 2. avgusta. Že v četrtek 1. avgusta ob 12. opoldan so se ljudje jeli nastavljeni in čakali so do 6. ure zjutraj drugega dneva. Nabralo se jih je okolo 300. Do tukaj je šlo še normalno, neozirajoč se na to, da je nekaterim prišlo slabo in so se zgrudili; pa vsaj to je že nekaj navadnega. Bolj vredno je, si ogledati, kako ravna ljubljanski stražniki. Ljudi, ki so bili že od poldneva prejšnjega dneva tam, pahnili so nazaj, tiste pa, ki so bili toliko predrzni in so mogočnega gospoda angela varuha opozorili, da bi morali vendar priti prej na vrsto, in da nekateri že celo tretji petek čakajo, ne da bi čevljev dobili, mogli so občutiti, kaj je ljubljanski stražnik. Ali ni že to velika kazen za ljudi, ker si morajo toliko časa ukrasti, doma puščati otroke brez nadzorstva, celo noč prebdeti itd. In sedaj vprašamo: »Ali je visokemu ministru znano, da ima Polak nekakšni monopol za izdelovanje čevljev? Vsaj je on tovarnar za obdelovanje kože! Naj oblast usnje razdeli med obrtnike in nadzoruje cene. To bi bilo mnogo bolj pametno. Ako pa slavna oblast hoče samo in samo Polakove milijone podesetoriti, naj ukrene, da bo čevlje vsak dan sproti oddajal, ker ljudje niso voljni čevlje drago plačati, po 36 ur in več čakati, povrhutega pa se še pustiti suvati. Sicer pa poskrbimo, da se bo ob prvi priliki govorilo o stvari v parlamentu, da bo svet poznal Polakove dobrote in manire ljubljanskih varuhov reda. — Prizadeti.

Koliko pomoči smejo pričakovati siromaki v sedanjem izrednem času. Načelnik II. skupine krajevnega odbora rudarske zadruga v Zagorju ob Savi je napravil prošnjo na slavno c. kr. deželno vlado dne 15. novembra l. l., da bi se dala v pokojnim rudarjem kaka podpora iz pomožnega sklada, ker imajo samo po 8—20 K mesečne pokojnine. Zagorski rudarji imajo namreč največ 24 K pokojnine na mesec. Ženske pa dobe samo eno tretjino. Deželna vlada pa je rabila celih 8 mesecev, da je rešila prošnjo. Rešitev je naslednja:

Litija, dne 21. julija 1918.

Anton Prašnikar, načelnik krajevnega odbora v Zagorju.

V rešitvi Vaše prošnje z dne 15. novembra 1917 za podelitev podpore na vpojone rudarje in vdove bratovske skladnice v Zagorju se vam v smislu odredbe c. kr. deželne vlade v Ljubljani od 18. julija 1918, št. 150.025, naznanja, da se Vaši prošnji ne more ustreči, ker so prosilci že tako udeleženi pri pomožni akciji.

C. kr. okrajni glavar: Ekel s. r.

Rabili so gospodje pri deželni vladi za rešitev teh par vrstic tako dolgo, da bi siromaki, ki so navezani samo na to majhno pokojnino lahko pomrli gladi, preden je bilo mogoče na prošnjo dati odgovor. Končno pa se jih tolaži s pomožno akcijo v Zagorju. To je tista pomožna akcija, ki deli meso. Ali tista pomožna akcija ima malo pomena za siromake. Ti hodijo sicer čakati pred mesnico na meso, da gledajo, kako se deli onim pri zadnjih vratih, ki bi si ga lahko kupili po celi ceni. Siromaki pa dobijo tu in tam malo kosti, pa še takrat se jih ponavadi nahruli, tako da se marsikdo boji iti čakati na meso. Gospod okrajni glavar bi bil že lahko opustil omenjati pomožno akcijo, če ni vedel povedati kaj drugega. O omenjeni pomožni akciji bomo o pravem času še govorili in morda bo stvar gospodom neprijetna.

Iz Trsta se nam piše: »Slovenski Narod« se jezi nad tržaškimi branjevkami prekupčevalkami, ki da so postale prava kuga za Kranjsko in Štajersko. Do gotove meje ima »Slovenski Narod« prav. Navijanje cen potom odeluškega prekupčevalstva je postalo nezno. Ali kdo je kriv temu? Kdo je kriv, da moramo v Trstu plačevati drago in biti sploh hvaležni, da kaj dobimo, bodisi tudi za drag denar. Brez prekupčevalcev italijanskih in slo-

venskih ne bi mogli Trst živeti, zakaj to kar dobimo od aprovačne komisije za cel teden, ni niti za en dan dosti. Poleg tega ne smemo prištevati k prekupčevalkam prav vse, kar hodi na Kranjsko in Štajersko iskat živil. Po večini gredo ljudje po živila zase. In kam drugam naj gredo? Mar na razrušen in kamenit Kras? Mar v tužno in izstradano Istro, katere prebivalci so primorani iskati živila v tujih deželah baš kakor tržačani. Toda zdi se, da se je šlo »Slovenskemu Narodu« le zato, da udari po »italijanskih« (?) prekupčevalkah, kakor da žive v našem narodu sami angelci in svetnice. Ako bi posamezni ljudje nekoliko, vsaj nekoliko, mislili kadar pišejo, bi bilo za ves svet veliko bolje.

Dnevne vesti.

— **Vojnodajatveni zakon in zapriseženi delavci v vojni industriji.** Namen militarizacije je podreditev delavcev pod stroge določbe vojaškega kazenskega zakona. V ta nam je bilo treba napraviti iz delavcev vojake, kar se pa vrši prav enostavno. Minister »odredi«, pa imamo črnovojniški delavski oddelek, zakaj delavce v črnovojniški starosti seženejo skupaj, jih zaprisežejo, pa so — vojaki! S to prisego pa delavec še ne postane vojak. Najvišji deželnoobrambni sodni dvor pravi v neki razsodbi, da more tak delavec spadati le pod § 588. voj. kaz. zak. (Upornost proti uradnim odredbam predstojnika) ali pod § 4. naredbe po § 14. z dne 25. julija 1914, ki velja za militarizirane delavce. Militarizirati v tem zmislu se torej da le redno potrjene delavce, vsi drugi pa ne spadajo pod subordinacijski paragraf vojaškega kazenskega zakona.

— **Izredna seja tržaškega aprovačnega odseka.** V četrtek je imel tržaški aprovačni odsek izredno sejo, v kateri je razpravljal o resnem in težavnem položaju aprovačnice v Trstu. Sodrug Oliva je poročal na seji o intervenciji socialno demokratičnih odposlancev pri ministrstvih v zadevi aprovačnih vprašanj, ki pa ni dosegla nobenega povoljnega uspeha. Ministri so izjavili, da o zvišanju živilnih racij ni govora. Sedaj pa smo zvedeli, da nameravajo zvišati cene za kruh in moko skoro za 100 odstotkov. Aprovačni odbor v Trstu je protestiral na seji proti slabi upravi centralne vlade v aprovačnih zadevah in pozivljaj vlado, da priskoči na pomoč tržaški aprovačnici z živili in denarjem.

— **Razglas št. 4004 pr.** Zadnje čase so sovražni letalci ponovno metali letake z državni sovražno vsebino. Na podlagi § 13, oddelek C, ministrske naredbe z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10, se posej in razširjanje takih letakov najstrožje prepove. Prestopka te prepovedi se kaznuje, v kolikor ni vporabiti določb obč. kaz. zakona po § 11 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96 z globami od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni. — C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko. Ljubljana, dne 30. julija 1918. Za c. kr. deželnega predsednika: Laschan, s. r.

— **Preganjanje prijateljev miru v Avstriji.** Socialni demokratični poslanci Florian Gröger in tovariši so v državnem zboru vložili interpelacijo radi policijskega preganjanja prijateljev miru. Izdan je bil tajen odlok, naj orožništvo pazi na ljudi, ki so na sumu, da so prijatelji miru. To politično preganjanje je v toliko nepotrebno, ko trpeče ljudstvo vsak dan uvideva, kako vojna spravlja narode v pogubo. Radi tega je pravna dolžnost vseh ljudi, da delujejo vedno in povsod za mir, in da pride zatirano in iz vseh ran krvaveče človeštvo zopet do dihanja. Minister za notranje stvari se vprašuje, kaj misli tu ukreniti in ali hoče državnemu zboru poročati o tej zadevi. Pričakovati smemo, da ta odlok pač ni več v veljavi?

— **Kam pride tobak?** Po statistiki tobačne režije na Dunaju je bil za mesec maj izdan samo na vojaška oskrbovalna skladišča na Dunaju, v Krakovem, Inomstu, Ljubljani in Celovcu naslednji tobak: Za častnike: 1.300.000 finih smodk, 29.000.000 finih cigaret in 300 tisoč zavojčkov finega turškega ter hercegovinskega cigaretnege tobaka. Za moštvo: 234.000.000 navadnih ogrskih cigaret, 1.700.000 zavojčkov navadnega ogrskega cigaretnege tobaka in 10.500.000 zavojčkov navadnega tobaka za pipo. Rezervne bolnice v teh množinah niso vštete. Kakor razvidno iz tega, so častniki prejeli le »fino«, moštvo pa le »navadno« kadišno blago.

— **Zasebna prodaja tobačnih nadomestkov prepovedana.** Glasom odredbe finančnega ministrstva je prepovedano zasebno, domače izdelovanje tobačnih nadomestkov in je tudi prodaja teh nadomestkov omejena od 1. avgusta dalje izključno le na trafike.

— **Odkritje spominske plošče dr. Iv. E. Kreka v Št. Janžu na Dolenjskem** se vrši v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. Napovedanih je doslej že cela vrsta jugoslovanskih in severoslovanskih poslancev. Slavnost otvori z nagovorom načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec. Sodeloval bo pri slavnosti mešan zbor nad 100 pevk in pevcev. Po končani slavnosti bo velika ljudska veselica.

— **Pevskemu društvu »Slavec«** so pristopili kot ustanovni člani, in sicer z dvojno ustanovnino K 100, gosp. Franjo Gerkman, trgovec na Mestnem trgu, s svoto po 50 K, pa gosp. Vi-

do Bratovž, trgovec s pohištvom, in neimeno-
vani železniški uradnik.

— **Cepitev prašičev proti rudečici v Spodnji Šiški.**
V ponedeljek, dne 5. t. m. ob 4. popoldne bode g. mestni
živozdravnik, ravnatelj mestne klavnice Skale v Spod-
nji Šiški na dvoršču g. okrajnega načelnika Josipa Seidla
prašiče zoper rudečico cepil, na kar se opozarjajo po-
sestniki.

— **Mrtvega so našli v seniku pri krčmarju** Podob-
niku na Selu pri Ljubljani delavca Ivana Hitija iz Most.
Zvečer je v gostilni pil, nato pa šel spat v seno, padel
skoz odprtino v senik z glavo navzdol in se zadušil.

— **Truplo neznanega človeka**—so našli na bregu Sa-
ve pri Spodnjih Ribčah. Neznavec se je bil najbrže vto-
pil pri kopanju.

— **Zagorje ob Savi.** Včeraj dne 1. avgusta je pri po-
sestniku Kočmanu, Selo, treščilo v kozolec, nakar se je
vnel in pogorel. Razen kozolca je zgorel tudi hram. Po-
sestniku je zgorelo večinoma vse žito in 150 stotov mrve.
Zavarovan ni bil, zaraditega bo to škodo silno občutil.

— **ZGoriškega.** Delavce savbene stroke in
sicer mizarje, tesarje, kovače, kleparje,
kamnoseke, zidarje, in opekarnarje na Go-
riškem, ki so vložili prošnje za oprostitev od
vojaške službe potom c. kr. zavoda za vzpostavi-
tvev Goriške, opozarjamo, da je c. kr. bram-
beno ministrstvo zavrnilo celo vrsto prošenj iz
razloga, ker dotični evidenčni listi in podatki
glede vojaštva niso bili točno izpolnjeni. Opo-
zarjamo toraj delavce, naj poslano evidenčne
pole točno izpolnijo, oziroma, če se ne čutijo do-
volj sposobne, da jih dajo izpolniti po večšem
tovarišu v vojaški službi. V kratkem se razpo-
šljejo na naslove delavcev, ki so bili vložili po-
manjkljive evidenčne liste nove pole, katere je
točno izpisati in poslati na naslov Dr. Henrika
Tuma v Trstu, Via Domenico Rossetti štev. 23,
I. nadstropje.

— **Družnam plinarniškega delavstva v Trstu.** Tr-
žaška mestna plinarna razglaša: Družine onih delavcev,
ki so delali pri pečeh v tržaški mestni plinarni in se na-
hajajo sedaj v vojaški službi, se pozivljajo, da čim
prej naznanijo svoje natančne naslove, da se bo mogla
zanje vložiti prošnja za odpustitev iz vojaške službe in
vrnitev v plinarno.

— **Socialnodemokratični shod v Knittelfeldu.**
Nemški socialni demokratje so priredili minuli
ponedeljek v Knittelfeldu v imenu delavstva
shod, katerega se je udeležilo na tisoče ljudi. Na
shodu so govorili socialnodemokratični poslanci.
Namen shoda je bil protest proti naciona-
listični politiki nemških nacionalcev, proti huj-
skanju na vojno in proti narodnosti gonji, ki jo
uprizarjajo meščanski politiki. V resoluciji zah-
tevacjo uveljavljenje socialističnih idej, samo-
odločbe narodov, demokratizacije na vseh poljih
in mir med narodi.

— **Omejitev prometa na dunajski cestni železnici.** S
15. avgustom bodo dunajske cestne železnice nekoliko
omejile svoj promet. Mesto ob 11. bodo zaključile vo-
zovanje ob 9. zvečer. Baje so sklenili letošnjo zimo popolno-
ma ustaviti promet, ako uprava cestnih železnic ne dobi
delavnih moči in materiala za popravo voz.

— **Rudniki Bosne prodani ogrskemu konzorciju.** Iz v
državnem zboru po poslancu Spinčiču vložene interpela-
cije posnemamo naslednje:

Neki ogrski finančni konzorcij bi se se-
daj rad polastil vsega, na tri milijarde cenjenega rudnin-
skega bogastva Bosne, ki obstoji v velikih zalogah pre-
moga, železnih žil, mangana, bakra, žvepla itd. Pri tem
podjetju dežela ne zasluži ničesar, vrhutega plača naj-
slabše mezde. Vsako delavsko gibanje je v kali zatrto,
akoravno je oderberško okrajno glavarstvo pooblašče-
no, da postavno ureja mezde. Sedaj naj prevzame to rud-
ninsko bogastvo nek ogrski konzorcij in sicer za sto let.
Kot podlaga razprav med vlado in reflektanti se sprejme,
skupni ostanek od 600 milijonov, to se pravi petinka
prave vrednosti po denarni ceni v miru. Sedaj je po-
nudila vlada 20 odstotkov dobička kot najemnino (seveda
na podlagi ceni 600 milijonov) in je zvišala pozneje to
ponudbo na 90 odstotkov. Že to velikansko naraščanje
ponudbe dokazuje, da mora za tem tičati nekaj nesolid-
nega. Že ideja monopoliziranja rudarstva na korist tujih
konzorcijev je velikanska nesmisel. Dolžnost vlade bi
bila, da si izbije take misli. Tako globoko v ljudsko pre-
moženje segajoča odredba, ki se dotika gospodarske bo-
dočnosti mnogih generacij, bi se ne smela izdati v nobe-
nem slučaju brez privoljenja ljudskega zastopstva.

— **Na Dunaju povišajo krušne racije,** in sicer z 12.
avgustom. Pa tudi cene kruha bodo za 80 odstotkov
višje od zdajšnjih. Sedaj stane hlebček kruha na Dunaju
72 vin., potem pa bo veljal 1 K 30 vin. Zvišali bodo tudi
cene za moko.

— **Nesreča na železnici.** Z zagrebškega državnega
kolodvora je odšel v ponedeljek zvečer proti Budimpešti

običajni osebni vlak. Med vožnjo pa je počila pri enem
vagonu tretjega razreda os, vsled česar se je začel va-
gon nagibati zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Vlakovo-
dja je to sicer opazil, pa ni mogel vlaka takoj usta-
viti. Ker so se bali ljudje nesreče, so pričeli skakati iz
vagona, toda pri tem so se trije močno poškodovali.

— **Poglavje o madžarski svobodi.** Na grobu slova-
škega pisatelja Jurija Mara, ki je pred kratkim umrl, je
govoril profesor Polony, ki je med drugim dejal, da se
je moral Maro izsolati na tujih šolah, ker Slovaki svojih
nimajo. Radi te izjave so profesorja zaprli radi kaljenja
javnega miru!! Ker so izpovedale priče, da ni govoril
profesor Polony nič takega, kar bi kalilo javni red, so
ga Madžari sicer izpustili, pa le za trenotek. Tožitelj se
je pritožil in profesorja so zaprli vnovič.

— **Obsojen po prekem sodu na smrt in pomiloščen.**
V torek bi bil moral biti usmrčen po prekem sodu v Za-
grebu Ivan Grünwald, vojak nekega hrvaškega polka.
Vojni kurat pa je prosil telefonskim potom preko dvor-
ne pisarne za pomiloščenje, ki je tudi prišlo v obliki de-
set let ječe. Med zagrebškimi vojaškimi krogi je zbudila
ta vest silno senzacijo, ker je bil Grünwald obsojen po
prekem sodu pa — pomiloščen.

— **Se nekaj o Madžarih.** V četrtek zvečer se je od-
peljal iz Ljubljane transport madžarskih vojakov proti
Trstu. Ko je vozil vlak mimo tivolskega gozda, so začeli
naenkrat vojaki streljati iz vagonov v smeri proti tivol-
skemu gradu. Seveda je bilo tedaj še polno ljudi v dre-
voredih tivolskega sprehajališča in bi se bile lahko pri-
petile nesreče.

— **Papirnat denar v Italiji.** Začetkom vojne je kro-
žilo v Italiji za 500 milijonov lir državnih bankovcev.
Koncem maja se je zvišalo število bankovcev na 1937
milijonov lir.

— **Velika železniška nesreča v Rimu** se je
zgodila zadnje dni. Zahtevala je 17 smrtnih slu-
čajev in mnogo težko in lahko poškodovanih.
Med težko poškodovanimi se nahaja tudi nek po-
slanec.

Politični pregled.

— **Za prehrano Istre.** Hrvatski sabor je bil
svojedobno sklenil, da bo Hrvatska skrbela za
prehrano Dalmacije. V zvezi s tem sklepom se
je započela akcija, da se veljavnost sklepa raz-
širi tudi na stradalno Istro. Odbor za prehra-
no, ki se je ustanovil povodom sestanka istr-
skih županov, je že storil potrebne korake. Od-
boru je predsednik župan mesta Pazina, dr.
Šime Kurelič.

— **Delegacije.** Dunajski listi poročajo, da
namerava vnanji minister grof Burian sklicati
delegacije koncem meseca septembra.

— **Ministrstvo za ljudsko zdravstvo.** Kot
poročajo iz Dunaja, je bil imenovan minister dr.
Horbaczewski za ministra ljudskega zdravstva.
Zakon o ustanovitvi tega ministrstva bo objav-
ljen jutri. Uvedba novega centralnega mesta se
pripravlja in bi imela po tem biti že sedaj u-
vedena.

— **Jugoslovan» zopet oživiljen.** Kakor se
iz poslanskih krogov poroča, je bil tednik »Ju-
goslovan« ustavljen samo za tri tedne. »Jugo-
slovan« zopet izide dne 10. avgusta.

— **Kriza v hrvatski vladi.** Kakor smo že
poročali, je hrvatski podban dr. Krišković vsled
osebnih in stvarnih diferenc z banom pl Miha-
lovičem podal demisijo. Kot njegov naslednik
se imenuje poslanec Danilo Dimović. Obenem
se iz Zagreba poroča, da odstopita tudi sekcij-
ska načelnika Pauer in Badaj.

— **Kijevski atentat.** V Kijevu je nemški
maršal von Eichhorn postal žrtev ruskega te-
norja. O razpoloženju na vzhodu in o motivih u-
sodnega atentata piše »Abeiter-Zeitung« med
drugim: Ali smemo stanje, ki so ga na vzhodu
usvarile brest-litovske pogodbe, v resnici ime-
novati mir? Ne, tak mir ni noben mir! Divje
sovražstvo živi ondi proti nam. Morda ni nevar-
no, dokler ni manjka orožja. Jutri pa bi oboro-
žilo proti nam tri milijone, ako bi se posrečilo
ententi, da mu dobavi orožje. Na vzhodu tišči-
mo ob tla onmoglega sovražnika; toda miru
tudi na vzhodu nimamo. Sila je hotela na vzhodu
izsiliti mir; toda stanje, katero je ustanovila
sila, ni nikak mir. Vernikom sile bi morali biti
dogodki na vzhodu strašno svarilo. Ali nam
more biti za vso bodočnost vseeno, da nam sto
milijonov ljudi na vzhodu stoji nasproti v ne-
spravljivem sovražstvu? Ali more biti brestov-
ski mir, ki je razbrzdal tako sovražstvo, predpo-
gój trajnega miru? Ali moremo želeeti, da bi, če
bi bilo mogoče, tudi na zapadu sklenili nasilen
mir po zgledu brestovskega, ki tudi ondi sovra-
štva narodov ne bi omilil, marveč do skrajnosti
povečal? Kratkotrajno premirje more poražca-
cu vsiliti, tudi meč; trajni mir pa zajamčuje le
sporazum, sprava med narodi.

— **Ukrajinska socialno revolucionarna stranka odkla-
nja odgovornost,** Kijev, 1. avgusta. Kakor poroča »Ki-
jevskaja Mysel«, izjavlja centralni komite ukrajinske so-
cialno revolucionarne stranke z ozirom na njeno udele-
žitev v Dobryjskem procesu, da so bile dne 3. junija
razpuščene vse organizacije socialno revolucionarne
stranke in da ni bil nobeden obsojenec pristaš kake po-
zneje ustanovljene organizacije ukrajinskih socialnih re-
volucionarjev. Zato ne prevzema centralni komite za de-
janja omenjenih oseb, ki so se izvršila po 5. juniju no-
bene odgovornosti, posebno tudi ne za njih izpovedi pred
sodiščem.

— **Novi nemški poslanik v Moskvi.** G.
imenovanja državnega tajnika dr. Helffericha
za nemškega poslanika v Rusiji pišejo »Novija
Vjedomosti«: Novi nemški poslanik v Moskvi
je kandidat nemške trgovinske stranke, ki naj
reši v prvi vrsti gospodarsko vprašanje. Ime-
novanje dr. Helffericha je dokaz, da so v Nem-
čiji zmogale tendence, ki so naklonjene dobro-
lotnemu sporazumljenju.

— **Češko-Slovaki in ententa.** Češko-slova-
ške divizije so hotele oditi na evropsko bojišče,
toda ententa jim je nujno priporočala, naj osta-
nejo v Sibiriji v svrhu izvršitve ententinih na-
črtov.

— **Laži o boljševikih.** Iz Moskve poročajo: Poročilo
o usmrčenju Marije Spiridonove in Kankowa je neres-
nično. P. T. A. opozarja ponovno na neresničnost poro-
čil iz Stockholma, kjer se nahaja Burzev, ki vodi že nad
eno leto sistematično lažljivo kampaño proti boljše-
vikom.

— **Bratianov kabinet pod obtožbo.** V ru-
munki zbornici je predsednik naznanil, da se
je poročilo informacijskega odseka o obtožbi
Bratianovega kabineta v smislu zakona nazna-
nilo obtožencem in se je objavilo tudi v urad-
nem listu. Pet dni pozneje se prične v zbornici
obravnavati v tej zadevi.

— **Vprašanje miru na narodnem socialistič-
nem kongresu na Francoskem.** Iz Pariza jav-
ljajo: Narodni socialistični kongres se je pečal
z revizijo Longuetove resolucije, ki se zavze-
ma za energično brambo dežele in revizijo voj-
nih ciljev na podlagi ruske resolucije, za Wil-
sonove izjave in ustanovitev zveze narodov.
Resolucija odklanja vojne kredite, dokler se ne
dovolijo potni listi za mednarodni kongres in
obsoja vojni prijazne socialiste, ki vodijo nasil-
no politiko. Izreka se proti intervenciji alian-
cev na Ruskem, dokler se ne vprašajo za svet
ruski socialisti. Resolucija je dobila samo 1544
glasov. Voditelji večinskih strank bodo spravili
to vprašanje na dnevni red na narodnem kon-
gresu, ki se vrši čez dva meseca.

— **Angleški delavski minister Barnes** je pravil v ne-
kem govoru v Barnsleyu sledeče: Zopet se razširjajo
vesti o sestanku z zastopniki sovražnih narodov. Po-
znam nemški narod dovolj, da vem, da se moram varo-
vati njegovih zastopnikov. Vsa pogajanja te vrste bom
odklanjal, pa naj skličejo Nemci kako konferenco v
Stockholm ali kam drugam. Svetovna vlada nemških so-
cialistov bi bila za ljudi, ki so zrasli v prostosti in svo-
bodnih državah, neznosna.

— **Drobno politične vesti.** Tisza pojde na italijansko
fronto. »Neue Kor.« piše, da prevzame Tisza po konča-
nih parlamentarnih počitnicah vodstvo polkov na itali-
janski fronti. Čuden vojskovodja! — Amerikanske izgu-
be na francoski in italijanski fronti do 22. julija 12.716
mož. — »Huni se vračajo čez Marno!« Amerikanski kon-
zulat v St. Gallenu v Švici probuje po »M. N. N.« po-
ročila iz bojišča o zadnji ofenzivi pod naslovom »Huni
se vračajo zopet nazaj čez Marno!« Nemški švicarski
listi protestirajo proti temu, češ, da je to rušenje švicar-
ske nevalitete.

— **Bolgarija in Turčija za mir?** Po entent-
nem časopisju so se zadnji čas raznesli glasovi,
da sta se Bolgarija in Turčija potrudili, ne bi-
li mogle skleniti mir z ententnimi državami. Kar
se tiče Bolgarije, je bolgarska vlada že večkrat
dementirala dotične vesti. Sedaj pa je turško
poslaništvo v Bernu izdalo službeni dementi, v
katerem zanika vesti, da se je baje turška vla-
da naravnost obrnila na entento v zadevi mira.

— **»Narodni Prawo«** organ Radoslawowa,
izjavlja v neki polemiki s socialisti, da ne bo li-
beralna stranka Bolgarske v sobranju novi vlad-
di odrekla svoje pomoči. To izjavo sprejemajo v
političnih krogih z velikim zadovoljstvom.

— **Ameriško posojilo zaveznikom.** Zakladni
urad Združenih držav je zaveznikom vnovič
posodil 112 milijonov dolarjev in sicer Franciji
100 milijonov, Belgiji 9 milijonov in Srbiji 3 milij.

Aprovizacija.

— **Prodaja praških klobas po znižani ceni.**
Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v po-
nedeljek, dne 5. avgusta popoldne v vojni pro-

dajalni v Gosposki ulici strankam z zeleno izkaznico B od števil 500 do števil 600. Vsaka oseba dobi četrtilogram; kilogram stane 4 K.

Mast za II. in III. okraj se bo delila v vojni prodajalni v Gosposki ulici po sledečem redu: V torek, dne 6. avgusta dopoldne pridejo na vrsto stranke II. okraja št. 400 do 850, popoldne št. 850 do 1250, v sredo dopoldne št. 1250 do konca, popoldne stranke III. okraja št. 1 do 400, v četrtek dopoldne št. 400 do 800 in popoldne št. 800 do 1200, v petek dopoldne št. 1200 do konca. Mast dobe — po 20 dkg na osebo — izključno le one osebe, ki imajo izkaznico za mast s kuponom za mesec julij. — Cena 48 K za kilogram. Posodo je prinesiti seboj.

Novo izkaznice za milo. Prodajalci mila se opozarjajo, da se sme oddajati na nove izkaznice za milo in sicer: na prvi in drugi odrezek le po jeden kos v. z. mila ali le po jeden kos toaletnega mila, na 3., 4., 5. in 6. odrezek pa le po 125 gr milovega praška ali po 200 gr maščobe osebujočih pralnih in čistilnih snovi. Na celo izkaznico se torej ne sme oddati več kakor 2 kosa vojnega ali toaletnega mila in 4 milove praške po 125 gr ali 800 gr maščobe vsebujočih pralnih in čistilnih snovi.

Zadnje vesti.

Ogrska in Hrvatska.

Budimpešta, 2. avgusta. Na današnji seji poslanske zbornice je ministrski predsednik odgovoril na interpelacijo hrvatskih poslancev pl. Hreljanovića in tovarišev v zadevi oznamenila »kr. ogrski honved« ter izjavil sledeče: Poslanec pl. Hreljanović se je spodikal nad oznamenilom »kr. ogrski honved«. Če govorimo o Ogrski, razumevamo pod tem oznamenilom tudi Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo. Le ena je ogrska država, koje dopolnilni deli so dežele Hrvatska, Slavonija in Dalmacija. Mi popolnem priznavamo, da so Hrvati poseben narod s posebnim teritorialnim in jezikovnim pravom in zavzemamo stališče, da je uradni jezik na Hrvatskem hrvatski; mi hočemo to respektirati do skrajnosti, tako da ima domobranstvo na Hrvatskem svoj hrvatski poveljevalni jezik in svojo zastavo.

Umor maršala Eichhorna.

Kijev, 2. avgusta. Vsled vladne odredbe je bilo aretovanih več zastopnikov ekstremnih strank, ki so obdolžene sodelovanja pri atentatu na maršala Eichhorna.

Šef nemškega admiralnega štaba demisioniral.

Berlin, 2. avgusta. Wolffov urad poroča: Načelnik nemškega admiralnega štaba, admiral von Holtzendorf je iz zdravstvenih ozirov

podal demisijo. Njegov naslednik bo najbrže admiral Scheer. Cesar Viljem je Holtzendorffa v priznanje njegovih zaslug imenoval za velikega admirala.

Vesti iz Rumunije.

Bukarešt, 2. avgusta. Obtoženi ministri so prejeli od predsednika zbornice poziv, da pridejo tekom petih dni v zbornico, kjer naj zavzamejo, kakor določajo predpisi, z ozirom na obtožbo svoje stališče. Obenem so poslali vsakemu ministru eksemplar poročila informacijskega odseka. Liberalni stranki pripadajoči ministri so zbornici odgovorili, da ji ne priznajo zakonitosti in da zaradi tega ne pridejo v zbornico.

Bukarešt, 2. avgusta. Zbornica je sprejela večeraj v tretjem branju židovski zakon s 84 proti 13 glasovi. Ministrski predsednik Maryhilonau je smatral za potrebno, da se zakon reši.

Angleški parlament odobril vojni kredit.

London, 2. avgusta. Angleška poslanska zbornica je soglasno sprejela vladno predlogo o vojnem kreditu. V debati je Bonar Law izjavil: Kar se tiče denarne pomoči alirancem, ni šlo toliko za denar, kakor za moštvo. Ravno tako je ostalo delo mornarice skoraj neopaženo. V juliju 1916 je Anglija finančno podprla Italijo. Dali smo Italiji 313 milijonov v zlatu na razpolago. Brez tega kredita bi Italija ne bila vzdržala svojih naporov.

Našim naročnikom.

Naročnina za »Naprej« je od prvega avgusta t. l.

za celo leto . . .	K 42.—
za pol leta . . .	K 21.—
za četrť leta . . .	K 10.50
za en mesec . . .	K 3.50

Posamezna številka stane 20 vinarjev.

Vsi naročniki, ki imajo naprej plačano naročnino, morajo doplačati primanjkljaj, sicer se jim bo list pošiljal le toliko časa, dokler poteče vplačana zvišana naročnina. Obenem obveščamo vse, da se mora naročnina vedno naprej plačevati.

Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Uradnik išče stanovanje

s kuhinjo, 2—3 sobami, v mestu ali v bližini mesta od avgusta ali septembra dalje. Ponudbe pod »Stanovanje« na poštni predal števil. 2, Ljubljana.

Miši, podgane, stenice, ščurki!

Izdelovane in razpošiljatev preizkušene radi-

kalno učinkujočega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 5.—; tinktura za stenice K 2, posebna močna tinktura »Prevasil« K 3.50; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesu K 1.50 in K 3; sem spadajoči razpraševalec K 1.20; tinktura za človeške uši K 1.50; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 1.50; prašek proti pernim ušom K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa **M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.**

Kavarna „UNIONE“

TRST

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih. Shajališče sodrugov vseh narodov.

GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA - Stolna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

Se s staro prevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije. Posebno nizka cena za preprodajalce.

SIGORIN

zatre čudovito naglo

STENICE

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se povsod. Glavna razpošiljalnica: Lekarna »pri upanju« (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.

Vojakom na fronti in v zaledju

prodaja založba »Napreja« knjige in brošure 30% ceneje. Naročila sprejema uprava »Napreja« v Ljub.

„KINO CENTRAL“

v deželnem gledališču.

Sobota 3., nedelja 4. in ponedeljek 5. avgusta.

Znameniti detektiv **Stuart Webbs** v svojem napeto-zanimivem doživljanju

Znamenje z lučjo.

Prve predstave vsaki dan tudi mladini pristopne.

Torek 6., sreda 7. in četrtek 8. avgusta.

Veličastni Robert Reinertov film:

AHASVER.

Prvi del sijalne triologije.

Ni za mladino.

Predstave se vrše v delavnikih ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer, v nedeljah in praznikih ob pol 11. dopoldan, ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,000.000.

4 1 0
4 4 0

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —